

از آنجاکه اعضای سازمان به لحاظ قدرت اقتصادی، نوع اقتصادها و میزان رقابت پذیری آن‌ها در وضعیت به شدت نامتوازی قرار دارند، اغلب اعضای سنتی سازمان یعنی روسیه و کشورهای آسیای مرکزی از رقابت با چین ناتوان اند و هراس دارند و دستاوردهای نسبی حاصل از جریان آزاد کالا - نیروی کار و سرمایه - به مدل رفتاری آنان شکل می‌دهد. به‌طور کلی این کشورها صادرکننده مواد خام محسوب می‌شوند و بازار آن‌ها به صورت فزاینده در اختیار چین قرار گرفته است. ناتوانی این کشورها در رقابت با اقتصاد شکوفا و تهاجمی چین زمینه را برای مخالفت آنان با آزادسازی تجاری در قالب این سازمان فراهم آورده است. این مخالفت به‌ویژه از طرف روسیه به صورت مداوم ابراز شده است (Gabuev, 2017). روسیه در سیاست اعلامی، همواره از آزادسازی تجاری و همگرایی اقتصادی در درون سازمان حمایت کرده است، اما در عمل و در جلسات این سازمان مانع اجرایی و نهادینه شدن این ابتکارات در قالب‌های الزام آور شده است (SCO, 2017).

در بستر فضایی محصول کنش‌های اقتصادی و همگرایی سازمان تاکنون طیفی از ابتکارات و مکانیسم‌ها و رویه‌های همکاری اقتصادی بوده است که در ادامه به آن‌ها اشاره خواهد شد.

رویه‌های نهادین همکاری‌های اقتصادی

در اکتبر 2005 و در پی تصمیم شورای سران سازمان، کنسرسیومی بین بانکی برای ایجاد مکانیسم حمایت مالی از پروژه‌های کشورهای عضو سازمان و سرمایه‌گذاری در این پروژه‌ها شکل گرفت (Liao, 2021). این کنسرسیوم از هنگام تشکیل در سال 2005 تاکنون از 59 پروژه، در قالب ارائه 10,7 میلیارد دلار وام حمایت کرده است (Rousselot, 2011). چین در سال 2021 وعده 10 میلیارد دلاری را به اعضای این سازمان داد (Reuters, 2016). این کشور در سال 2018 و در اجلاس سران این سازمان نیز وعده وام‌هایی به مبلغ 4,6 میلیارد دلار را به اعضا داده است (CGTN, 2018).

کنسرسیوم بین بانکی سازمان همکاری شانگهای

سازمان همکاری شانگهای، تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان بزرگ انرژی در جهان را گرد هم آورده است؛ از همین رو ایده شکل‌دهی به همکاری‌های گسترده‌تر و نوعی همگرایی در این حوزه از همان ابتدا در سازمان مطرح بوده است. نخستین بار در سال 2005 روسیه ایده شکل‌گیری باشگاه انرژی سازمان همکاری شانگهای را مطرح کرد (Bushuev, 2012). در سال 2013 این ساختار شکل گرفت، اما تاکنون نتایج چندانی به همراه نداشته است. نیل به بازار واحد انرژی یا شکل‌دهی به مدل جدید تبادل انرژی و تدوین برنامه مشترک استراتژی انرژی اوراسیایی، هدف‌گذاری این سازمان در بحث همکاری‌های انرژی است. حتی برخی کشورها همچون قزاقستان شکل‌دهی به فضای مشترک³ انرژی را نیز طرح کرده‌اند، اما باشگاه انرژی سازمان همچنان در حد یک ایده باقی مانده است (The Nation, 2021).

باشگاه انرژی سازمان همکاری شانگهای

به بیان دقیق‌تر، با وجود آنکه همکاری در حوزه انرژی در یک دهه اخیر به کانون روابط چین با کشورهای آسیای مرکزی و روسیه تبدیل شده است (Chris Rickleton, 2015)، این همکاری‌ها به صورت دوجانبه و خارج از ساختار باشگاه انرژی سازمان رخ داده است. چین در تعامل دوجانبه با کشورهای دارنده انرژی در